# Laulāto mantiskās attiecības

Somija

## 1 Vai šajā dalībvalstī laulāto mantiskās attiecības ir reglamentētas tiesību aktos? Kas tajos ir noteikts?

Somijas laulāto mantisko attiecību pamatā ir laulāto mantas atliktās kopības jēdziens. Tas nozīmē, ka laulības laikā īpašums pieder katram laulātajam atsevišķi, bet laulības šķiršanas gadījumā īpašums tiek sadalīts vienlīdzīgi starp abiem laulātajiem.

Laulības noslēgšana nemaina laulāto īpašuma īpašumtiesības. Saskaņā ar Somijas Laulību likumu (*Avioliittolaki* 234/1929) īpašums, kas pieder vienam laulātajam pirms laulībām, paliek šī laulātā īpašumā arī laulības laikā. Jebkurš īpašums, ko laulātais iegūst vai saņem kā mantojumu vai dāvinājumu laulības laikā, paliek šī laulātā īpašumā. Papildus īpašumam arī parādi katram laulātajam ir savi; tas nozīmē, ka katrs laulātais viens pats būs atbildīgs par jebkuru parādu, kas tam radies pirms laulības vai tās laikā. Tomēr abi laulātie būs kopīgi atbildīgi par parādu, kas vienam no laulātajam radies saistībā ar ģimenes uzturēšanu.

Saskaņā ar Somijas laulāto mantiskajām attiecībām katram laulātajam ir laulātā tiesības uz otra laulātā īpašumu. Šīs tiesības dod tiesības katram laulātajam vai atraitnei(-im) un mirušā laulātā mantiniekiem uz pusi no laulāto neto īpašuma vērtības, ja laulāto īpašums ir sadalīts laulības šķiršanas laikā. Laulātā tiesības attiecas uz visu īpašumu neatkarīgi no tā, kad un kā laulātie šo īpašumu ieguva vai saņēma pirms laulības. Tomēr laulātie var izvēlēties nepiemērot laulātā tiesības savām laulībām, noslēdzot laulāto mantisko attiecību līgumu. Turklāt laulātā tiesības neattiecas uz jebkuru īpašumu, ko laulātais saņēmis saskaņā ar dāvinājuma dokumentu, testamentu vai saņēmēja klauzulu, kurā noteikts, ka saņēmēja nākamajam laulātajam nav laulātā tiesību uz attiecīgo īpašumu.

## 2 Kā laulātie var izveidot savas mantiskās attiecības? Kādas šajā gadījumā ir oficiālās prasības?

Laulātie var vai nu pirms laulības noslēgšanas, vai arī laulības laikā noslēgt laulāto mantisko attiecību līgumu. Laulāto mantisko attiecību līgums ietekmē to, kā tiek dalīts laulāto īpašums. Piemēram, laulātie var vienoties, ka laulātajam nav laulātā tiesību uz kādu īpašumu, kas pieder otram laulātajam, bet katrs īpašums pieder katram attiecīgajam laulātajam atsevišķi. Laulātie var arī vienoties, ka laulāto īpašuma sadale neattiecas uz kādu konkrētu īpašumu.

Laulāto mantisko attiecību līgums ir jānoslēdz rakstiski, tam jābūt datētam un parakstītam. Turklāt tas jāapliecina divām personām, kas nav ieinteresētas šajā līgumā. Laulāto mantisko attiecību līgums stājas spēkā dienā, kad tas ir reģistrēts vietējā reģistra birojā [*maistraatti*] (vai kopš 2020. gada Digitālo un iedzīvotāju datu pakalpojumu aģentūrā [*Digi- ja väestötietovirasto*]).

## 3 Vai pastāv ierobežojumi laulāto mantisko attiecību izveides brīvībai?

Laulību likumā ir noteikti konkrēti ierobežojumi attiecībā uz tādu aktīvu pārvaldīšanu kā laulāto kopējais mājoklis vai kustamais mājokļa aprīkojums. Laulātais bez otra laulātā rakstiskas piekrišanas nedrīkst atbrīvoties no nekustamā īpašuma, ko paredzēts izmantot kā laulāto kopīgo mājokli. Bez otra laulātā piekrišanas laulātais nedrīkst atbrīvoties no nomas objekta vai citām tiesībām, kas dod valdījuma tiesības uz dzīvokli, kuru paredzēts izmantot kā laulāto kopīgo mājokli; kustamā īpašuma, kas veido daļu no kopīgā mājokļa aprīkojuma, ko izmanto abi laulātie; jebkuriem nepieciešamajiem instrumentiem, ko izmanto otrs laulātais; vai kustamā īpašuma, kas paredzēts otra laulātā vai bērnu personīgai lietošanai.

Laulāto īpašuma sadali var koriģēt, ja pretējā gadījumā sadale radītu nesamērīgu rezultātu vai ja otrs laulātais saņemtu netaisnīgu finansiālu labumu. Tas nozīmē, ka atsevišķos gadījumos, pamatojoties uz saprātīgiem apsvērumiem, var atkāpties no noteikumiem, kas citādi piemērojami laulāto īpašuma sadalīšanai. Apsverot laulāto īpašuma sadales koriģēšanu, īpaša uzmanība jāpievērš laulības ilgumam, laulāto darbībai viņu kopīgajā mājoklī un mantas uzkrāšanai un saglabāšanai, kā arī citiem salīdzināmiem faktiem par laulāto finansēm.

Koriģējot laulāto īpašuma sadali, var noteikt, ka laulātajam saskaņā ar laulāto tiesībām nav jāsaņem otra laulātā īpašums vai ka minētās tiesības ir ierobežotas; ka uz noteiktu īpašumu pilnībā vai daļēji neattiecas laulātā tiesības par laulāto īpašuma sadali; vai, ka visu īpašumu vai daļa no tā, uz kuru neattiecas otra laulātā tiesības saskaņā ar laulību vienošanos, īpašuma sadales laikā uzskata par īpašumu, uz kuru pilnībā vai daļēji attiecas otra laulātā tiesības.

## 4 Kādas ir laulības šķiršanas, atšķiršanas vai laulāto mantisko attiecību anulēšanas juridiskās sekas?

Ja tiek izskatīta lieta par laulības šķiršanu vai ja laulība ir šķirta, ir jāveic laulāto īpašuma dalīšana, ja to pieprasa mirušā laulātā laulātais vai mantinieks. Veicot šādu laulāto īpašuma sadali, laulātā tiesības tiek realizētas, nosakot summu, kas laulātajam, kura neto īpašuma vērtība ir lielāka, jānodod otram laulātajam. Ja nevienam no laulātajiem nav laulātā tiesību uz otra laulātā īpašumu, tad laulāto īpašumu nevis sadala, bet atšķir. Ja laulātajiem ir kopīgs īpašums, minētais īpašums pēc pieprasījuma ir jāsadala, kad tiek sadalīts vai atšķirts laulāto īpašums.

Turklāt laulāto īpašuma sadalīšanu var veikt arī tad, ja laulātajiem, kuru laulāto mantiskās attiecības nosaka Somijas tiesību akti, ir izdots ārvalstu spriedums par laulāto atšķiršanu. Taču dalīšanu nevar veikt, ja laulātie pēc sprieduma par atšķiršanu atsāk dzīvot kopā.

## 5 Kādas sekas laulāto mantiskajās attiecībās ir viena laulātā nāvei?

Principā, ja laulība tiek šķirta viena laulātā nāves dēļ, tiek ievēroti tie paši noteikumi.

Ja mirušajam laulātajam ir tiešie mantinieki (bērni vai to lejupējie radinieki), atraitne(-is) un mirušā mantinieki var pieprasīt laulāto īpašuma dalīšanu. Veicot šādu laulāto īpašuma dalīšanu, galvenais noteikums ir visa īpašuma vienlīdzīga sadale. Puse īpašuma pāriet pārdzīvojušā laulātā īpašumā, bet otra puse tiek dalīta starp mantiniekiem. Savukārt, ja atraitnei(-im) ir lielāks īpašums nekā mirušajam laulātajam, tad viņiem ir tiesības paturēt visu savu īpašumu.

Ja laulība tiek šķirta viena laulātā nāves dēļ, bet mirušajam laulātajam nav neviena tiešā mantinieka, atraitne(-is) manto visus mirušā laulātā aktīvus, ja vien mirušais laulātais testamentā nav norādījis citādi. Šādā gadījumā laulāto īpašums netiek sadalīts starp pirmā mirušā laulātā un pārdzīvojušā laulātā īpašumu. Parasti tikai pēc abu laulāto nāves īpašumu, ko atstājis pēdējais pārdzīvojušais laulātais, sadala vienādi starp abu laulāto mantiniekiem. Atraitne(-is) nedrīkst testamentā noteikt, kāda daļa pienākas pirmā mirušā laulātā mantiniekiem.

Ja vien tiešie mantinieki nepieprasa mantojuma dalīšanu vai to nepieprasa mirušā laulātā atstātais testaments, pārdzīvojušais laulātais var paturēt mirušā laulātā nesadalīto īpašumu. Tomēr pārdzīvojušajam laulātajam ir tiesības paturēt valdījumā nesadalītu laulāto kopīgo mājokli un visu kopējo kustamo mājokļa aprīkojumu, ar noteikumu, ka atraitnei(-im) nav citas dzīvesvietas, kas varētu kļūt par tā(-s) mājokli.

## 6 Kura iestāde ir kompetenta lemt lietā saistībā ar laulāto mantiskajām attiecībām?

Somijā iestādes pēc savas iniciatīvas neuzsāk nekādas procedūras attiecībā uz laulāto mantiskajām attiecībām. Ja laulātie nespēj vienoties par īpašuma sadali, iesniedzot pieteikumu, rajona tiesa (*käräjäoikeus*) ieceļ izpildītāju laulāto īpašuma sadalīšanai.

## 7 Kādas ir laulāto mantisko attiecību sekas attiecībā uz tiesiskajām attiecībām starp vienu laulāto un trešām personām?

Parasti laulības neierobežo laulātā tiesības slēgt līgumus, bet laulības laikā katram laulātajam ir tiesības pieņemt lēmumus attiecībā uz savu īpašumu bez otra laulātā piekrišanas.
Turklāt laulātais saskaņā ar likumu nav tieši atbildīgs par parādu, kas radies otram laulātajam. Tomēr laulātie ir kopīgi atbildīgi par parādu, kas radies vienam no laulātajiem dēļ pienākuma uzturēt ģimeni, kā arī par īres maksu par laulāto kopīgu mājokli. Laulātie var izbeigt nomas līgumu par savu kopīgo dzīvokli tikai kopā, pat tad, ja nomas līgumu ir parakstījis tikai viens no laulātajiem.
Kreditoru tiesības ir aizsargātas Laulību likumā tā, ka laulātais nevar atteikties no savām tiesībām laulāto īpašuma sadalē tādā veidā, kas ir saistošs kreditoriem. Ja laulāto īpašuma sadalījumā laulātais ir nodevis īpašumu otram laulātajam vai otra laulātā mantiniekiem tādā vērtībā, kas ievērojami pārsniedz to, ko viņam būtu vajadzējis nodot, sadalīšanu var atgūt un iemaksāt bankrota īpašumā.

**8 Īss procedūras apraksts — laulāto īpašuma sadalīšana, tai skaitā nodalīšana, izdalīšana vai atbrīvošanās no tā šajā dalībvalstī.**

Somijā iestādes pēc savas iniciatīvas neuzsāk nekādas procedūras attiecībā uz laulāto mantiskajām attiecībām. Ja tiek izskatīta lieta par laulības šķiršanu vai ja laulība ir šķirta, ir jāveic laulāto īpašuma dalīšana, ja to pieprasa mirušā laulātā laulātais vai mantinieks. Ja nevienam no laulātajiem nav laulātā tiesību uz otra laulātā īpašumu, tad laulāto īpašumu nevis sadala, bet atšķir.
Veicot laulāto īpašuma dalīšanu laulības šķiršanas dēļ, galvenais noteikums ir sadalīt visus īpašumus vienādi, ja vien laulātie nav noslēguši laulāto mantisko attiecību līgumu. Laulāto īpašuma sadalīšana var tikt koriģēta arī tad, ja tā citādi radītu nesaprātīgu rezultātu. Laulāto kopīgais īpašums pēc pieprasījuma jāsadala arī īpašuma sadalīšanas vai atšķiršanas gadījumā.
Ja laulība tiek šķirta viena laulātā nāves dēļ un mirušajam laulātajam ir tiešie mantinieki (bērni vai to lejupējie radinieki), atraitne(-is) un mirušā mantinieki var pieprasīt laulāto īpašuma dalīšanu. Veicot šādu dalīšanu, galvenais noteikums ir visa īpašuma vienlīdzīga sadale. Puse īpašuma pāriet pārdzīvojušā laulātā īpašumā, bet otra puse tiek dalīta starp mantiniekiem. Savukārt, ja pārdzīvojušajam laulātajam ir lielāks īpašums nekā mirušajam laulātajam, pārdzīvojušajam laulātajam vienmēr ir tiesības paturēt visu savu īpašumu. Ja laulība tiek šķirta viena laulātā nāves dēļ, bet mirušajam laulātajam nav neviena tiešā mantinieka, pārdzīvojušais laulātais manto visus mirušā laulātā aktīvus, ja vien mirušais laulātais testamentā nav noteicis citādi. Parasti tikai pēc abu laulāto nāves īpašumu, ko atstājis pēdējais pārdzīvojušais laulātais, sadala vienādi starp abu laulāto mantiniekiem.
Puses var veikt sadalīšanu pašas saskaņā ar savstarpēju vienošanos (sadalīšanu vienojoties). Ja puses nespēj panākt vienošanos, sadalīšanu veic izpildītājs, ko ieceļ tiesa pēc viena laulātā pieteikuma (tiesas iecelts izpildītājs).
Ja sadalīšanu veic, par to vienojoties, sadalīšana ir jāieraksta dokumentā, kuram jābūt datētam un parakstītam. Turklāt tas jāapliecina divām personām, kas nav ieinteresētas šajā līgumā. Ja sadalīšanu veic izpildītājs, sadalīšanai jābūt reģistrētai dokumentā, ko parakstījis izpildītājs.
Dokumentu var iesniegt vietējā reģistra birojā (kopš 2020. gada arī Digitālo un iedzīvotāju datu pakalpojumu aģentūrā). Sadalīšanas dokumenta reģistrācija aizsargā katru laulāto pret otra laulātā kreditoru piedziņas prasījumiem; citādi tas neietekmē īpašuma sadalījuma starp pusēm pamatotību.

**9 Kāda ir procedūra un dokumenti vai informācija, kas parasti nepieciešama nekustamā īpašuma reģistrācijai?**

Īpašumtiesības uz īpašumu var reģistrēt, piesakot īpašumtiesību reģistrāciju. Īpašuma reģistrācija tiek veikta publiskajā īpašumu un hipotēku reģistrā. Pēc īpašuma reģistrācijas jaunais īpašnieks tiek norādīts īpašumtiesību sertifikātā.
Ja īpašuma dalīšanas vai atšķiršanas rezultātā mainās īpašumtiesības uz īpašumu, īpašuma sadalīšanas vai atšķiršanas līguma oriģināls, paskaidrojums par īpašuma sadalīšanas iemesliem (piemēram, rajona tiesas paziņojums, kurā norādīts, ka lieta saistībā ar laulības šķiršanu ir iesniegta tiesā), kā arī jebkura pārveduma nodokļa maksājuma apliecinājums jānosūta Somijas Valsts zemes dienestam [*Maanmittauslaitos*], lai pieteiktos uz īpašuma reģistrāciju. Īpašumtiesību reģistrācijas periods attiecībā uz tādu īpašumu, kas sadalīts sakarā ar laulības šķiršanu, sākas, kad tiek veikta sadalīšana. Īpašumtiesību reģistrācijas termiņš ir seši mēneši.

Lapa atjaunināta: 15/02/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.